

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 28. september 2011 (29.09)
(OR. en)**

14864/11

**JAI 689
JAIEX 95
COEST 325
NIS 115
RELEX 969
VISA 188
MIGR 148
FRONT 122
ASIM 96
CATS 87
COSI 73
JUSTCIV 250**

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär,
allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor

Kättesaamise kuupäev: 26. september 2011

Saaja: Uwe CORSEPIUS, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: KOM(2011) 564 lõplik

Teema: KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE,
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE koostöö kohta justiits- ja siseküsimuste
valdkonnas idapartnerluse raames

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele komisjoni dokument KOM(2011) 564 lõplik.

Lisatud: KOM(2011) 564 lõplik

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 26.9.2011
KOM(2011) 564 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

koostöö kohta justiits- ja siseküsimuste valdkonnas idapartnerluse raames

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

koostöö kohta justiits- ja siseküsimuste valdkonnas idapartnerluse raames

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Ülemkogu poolt 2. detsembril 2009. aastal vastu võetud Stockholmi programmis¹ rõhutati, et **justiits- ja siseküsimuste (edaspidi „JSK”)** valdkonna poliitika **välismõõde** on tähtis programmis kindlaks määratud eesmärkide edukaks elluviimiseks ning et välismõõde peab olema täielikult sidus Euroopa Liidu välispoliitika kõigi muude aspektidega.

ELi tegevus justiits- ja siseküsimuste välismõõtme raames on viimastel aastatel jõudsalt kasvanud ning see on muu hulgas tuginenud 1) **demokraatia, põhiõiguste ja õigusriigi põhimõtte** austamisele, 2) **partnerlusele kolmandate riikidega** ning eelkõige naaberriikidega ning 3) ELi ja liikmesriikide tegevuse ulatuslikumale koordineerimisele ning sellealasele **teabevahetusele** ning kõigi olemasolevate vahendite täielikule ärakasutamisele.

Stockholmi programmis kutsutakse komisjoni üles esitama kava selle kohta, kuidas edendada koostööd idapartnerluse riikidega JSK valdkonnas. Vajadust sellise koostöö järele rõhutati täiendavalt komisjoni ja kõrge esindaja 25. mai 2011. aasta ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele”² ning välisasjade nõukogu 20. juuni 2011. aasta järeldustes, mis kiideti heaks juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel. Rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi poolelioleva läbivaatamise raames kutsutakse samuti tegema edusamme selles valdkonnas.

Inimestevaheliste kontaktide hõlbustamine samaaegselt **põhiõiguste** edendamise ja **õigusriigi põhimõtte** tugevdamise, õigusemõistmise tõhustamise ja õiguslase koostööga on osutunud oluliseks eeltingimuseks rahu ja stabiilsuse säilitamisel ning see avaldab soodsat mõju kõigi asjaomaste riikide **majanduslikule, kultuurilisele ja sotsiaalsele arengule**.

See on olnud ELi ning Armeenia, Aserbaidžani, Gruusia, Moldova Vabariigi (edaspidi „Moldova”), Ukraina ja Valgevene vahel 2009. aastal Praha tippkohtumisel loodud **idapartnerluse** üks juhtpõhimõtte. Idapartnerluse põhieesmärgiks jääb **kodanike liikuvuse tõhustamine turvalises ja hästi hallatud keskkonnas**. See eesmärk hõlmab esimese sammuna viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute sõlmimist. Kui need lepingud on sõlmitud ja edukalt rakendatud, võtavad EL ja partnerriigid järk-järgult meetmeid selles suunas, et vajalikul ajal kehtestada üksikjuhtumipõhiselt viisavabastus, eeldusel et on olemas tingimused hästi hallatud ja turvaliseks liikuvuseks. Varsavis 29.–30. septembril 2011 toimival idapartnerluse alasel tippkohtumisel tuleks peaeesmärke kinnitada ning anda uut hoogu sellele partnerlusele muu hulgas JSK valdkonnas.

¹ „Stockholmi programm – avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja nende kaitsel” (17024/09).

² Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele, 25. mai 2011, KOM(2011) 303.

Võitlusel ebaseaduslike uimastite vastu peaks ka edaspidi olema idapartnerluse raames tehtavas koostöös oluline koht, sest need kujutavad endast keerukat tervishoiu-, sotsiaalset ja julgeolekuprobleemi, millele tuleb lahendused leida erinevates JSK valdkondades.

Idapartnerluse riikidega toimub JSK valdkonnas juba heal tasemel dialoog ja koostöö, seda nii kahepoolsel kui ka mitmepoolsel tasandil. Seepärast puudub vajadus luua uusi raamistikke, pigem tuleks **olemasolevaid raamistikke tugevdada, lihtsustada ja täiendada**.

Tuginedes idapartnerluse raames esimestel koostööaastatel omandatud kogemustele ja saadud õppetundidele, esitatakse käesolevas teatises konkreetsed ettepanekud, mille eesmärk on **veelgi tõhustada poliitilist ja operatiivkoostööd**, pidades silmas **ühise JSK ruumi** loomist ELi ja tema idapartnerite vahel:

- **olemasolevate** dialoogide pidamise ja koostööraamistike **tugevdamine**, muu hulgas sellise koostöö põhimõtete kindlaksmääramisega, ning
- seni **tehtud edusammude analüüsimine** ning **meetmete kavandamine** koostöö, sealhulgas selle temaatiliste prioriteetide edasiseks tugevdamiseks.

2. OLEMASOLEVA INSTITUTIONAALSE DIALOOGIDE PIDAMISE JA KOOSTÖÖRAAMISTIKU TUGEVDAMINE: PÕHIMÕTTED JA STRUKTUUR

2.1. Koostööpõhimõtted

Idapartnerluse riikidega justitsi- ja siseküsimuste valdkonnas tehtava koostöö tugevdamine peaks põhinema järgmisel neljal **peamisel põhimõttel**.

Diferentseerimine – iga idapartneriga JSK valdkonnas tehtava koostöö täiendav edendamine peaks sõltuma partnerriigi edusammudest JSK reformikava elluviimisel ning asjakohase poliitika rakendamisel. Edusamme jälgitakse tihedas koostöös asjaomase partnerriigiga.

Tingimuslikkus – idapartneritega tehtavat koostööd tuleks täiendavalt parandada järk-järgult ning see peaks sõltuma saavutatud edust ja tulemuslikust koostööst kokkulepitud valdkondades.

Poliitika sidusus – idapartneritega JSK valdkonnas tehtavat koostööd tuleks vaadelda üldise ELi välispoliitika kontekstis ning kooskõlas ELi muude asjakohaste poliitikatega, samuti piirkonna teiste riikidega tehtava koostööga.

Piirkondlik koostöö – piirkondliku koostöö edendamine on väga oluline, et reageerida piiriülestele probleemidele JSK valdkonnas, ning seda tuleks täiendavalt soodustada.

Lisaks eespool nimetatud põhimõtetele on inimestevaheliste kontaktide ja suurema liikuvuse jaoks oluline dialoogi pidamine nii ELi kui ka idapartnerluse riikide **kodanikuühiskonna organisatsioonidega, sealhulgas sisserännanute kogukondade ja kohalike ametiasutustega**, samuti nende toetamine ja nendega suhtlemine, ning sellepärast peaksid need tegevused olema JSK valdkondades tehtava koostöö oluline osa.

2.2. Koostöö struktuur

2.2.1. Kahepoolne tasand

Selleks et vältida arutelude kattumist erinevatel foorumitel, tehakse ettepanek alljärgneva lähenemisviisi kohta:

- **partnerlus- ja koostöölepingu** (ja tulevase **assotsieerimislepingu**) kohased struktuurid ning eelkõige asjaomased allkomiteed ja poliitilised dialoogid peaksid jääma JSK valdkonnas tehtava kahepoolse koostöö arutamise peamiseks raamistikuks. Tuleks säilitada kindla suunitlusega inimõiguste alased dialoogid ning neid tuleks samaaegselt tõhustada;
- **tagasivõtu ja viisalihtsustuse ühiskomiteede** töö tulemusi, samuti sisseseatud **viisidialoogide** raames saavutatud edu, tuleks käsitleda JSK valdkonna allkomiteede koosolekutel;
- vajaduse korral peaksid **liikuvuspartnerlused** olema jätkuvalt raamistikuks, mille abil pidada dialoogi ja teha **operatiivkoostööd rände küsimustes** selle kõigis aspektides: seaduslik ränne, võitlus ebaseadusliku rände vastu ning ränne ja areng. Ideaalsel juhul tuleks liikuvuspartnerluse alaseid kohtumisi korraldada koos JSK valdkonna allkomiteedega ning nende kohtumiste tulemusi tuleks võtta arvesse allkomiteede tegevuskavas. Tehtud edusammudest ja riigi rändeolukorrast sõltuvalt peaks liikuvuspartnerluse sõlmimise võimalus olema üldjuhul **avatud kõigile idapartnerluse riikidele**;³
- kooskõlas rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi poolelioleva läbivaatamisega ning teemaderingi parema tasakaalustamise nimel tuleks olemasolevate liikuvuspartnerluste raames veelgi edendada koostööd **rände ja liikuvuse** valdkonnas. Selle saavutamiseks tuleks tagada kõigi asjaomaste partnerite kohustuste täitmine nii poliitilisel kui ka rakendustasandil. Tuleks välja töötada **vahend, mille abil jälgida, milline on liikuvuspartnerluste pikaajaline mõju** rändevoogudele, rände juhtimisele ja muudele asjakohastele poliitikatele partnerriikides ning ELis. Korrapärane jälgimine võimaldab ka kindlaks määrata lüngad ning seda tuleb käsitleda liikuvuspartnerluste raames. Kõnealune jälgimisvahend peaks olema kooskõlas ja sidus muude vahendite ja raamistikega, et kontsentreerida ja maksimeerida selle mõju;
- **eriti prioriteetseid teemasid**, nagu **võitlus organiseeritud kuritegevuse vastu**, sealhulgas **inimkaubandus**, inimõiguste küsimused ja **korruptsioon**, tuleks arutada korrapäraselt olemasolevate raamistike raames, eelkõige JSK valdkonna allkomiteedes ja/või kindla suunitlusega inimõiguste alaste dialoogide abil, samuti olemasolevate liikuvuspartnerluste kaudu, eesmärgiga **intensiivistada praktilist koostööd** idapartnerluse raames;
- **koostöö uimastite küsimuses** peaks jätkuma Ukrainaga sisseseatud kahepoolsete dialoogide kaudu. Eesistujariik Poola algatatud kahepoolseid dialooge (Armeenia,

³ Idapartnerluse riikidega on seni sõlmitud kaks liikuvuspartnerlust (Moldova ja Gruusiaga) ning peagi allkirjastatakse kolmas (Armeeniaga) (vt lisa).

Moldova, Aserbaidžaaani ja Gruusiaga) tuleks **korrata** ja need tuleks muuta **ametlikuks** eesmärgiga luua sellelaadsed foorumid kõigi idapoolsete riikidega;

- tuleks veelgi edendada **tihedamat koostööd asjaomaste asutustega** (Frontex, Europol, Eurojust, CEPOL, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet ning Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) ning see küsimus peaks olema korrapäraselt JSK valdkonna allkomiteede ja liikuvuspartnerluse alaste kohtumiste päevakorras. Asjakohastes küsimustes võib kaasata teisi institutsioone ja asutusi, nagu Euroopa Koolitusfond (ETF) või Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA).

2.2.2. Piirkondlik ja mitmepoolne tasand

Mitmed piirkondlikud foorumid, kus saavad kokku ELi liikmesriigid ja idapartnerid, on teabe ja parimate tavade vahetamise ning konkreetsete piiriüleste algatuste elluviimise platvormid (vt lisa). Selleks et **lihtsustada ning tõhustada piirkondliku ja mitmepoolse koostöö raamistikku**, esitatakse järgmised soovitusel:

- asjakohaste poliitiliste suuniste ja asjakohase koordineerimise tagamiseks tuleks kaaluda võimalust kutsuda idapartnerluse raames kokku **JSK valdkonna ministrite tasandi kohtumised**. Kui see on vajalik, võiksid sellised kohtumised toimuda igal aastal, et teha kokkuvõtte saavutatud edust ning anda suund edasiseks;
- piirkondliku dialoogi ja koostöö raamistiku **ratsionaliseerimiseks** tuleks JSK teemasid käsitleda regulaarselt **idapartnerluse mitmepoolse platvormi** raames, kus arutatakse **demokraatia, hea valitsemistava ja stabiilsuse küsimusi**, ning sellega seonduvates tööruhmades,⁴ samuti muude platvormide, näiteks 4. platvormi raames, mille abil edendatakse dialoogi inimestevaheliste kontaktide teemal. Selle eesmärgi saavutamisele aitaks kaasa uue **rände- ja varjupaigaküsimuste tööruhma** loomine eesmärgiga kaasata idapartnerluse raamistikku parimad tavad ja saadud õppetunnid, mis omandati Söderköpingi protsessi raames;
- võttes arvesse, et **Praha ja Budapesti protsessid** suures osas kattuvad, on soovitatav Budapesti protsessi osaline liitmine Praha protsessiga. Kõnealused kaks protsessi **täiendaksid teineteist geograafiliselt**, kusjuures Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia oleks hõlmatud Praha protsessiga ning nn Siiditee riigid Iraan, Pakistan ja Afganistan oleksid hõlmatud Budapesti protsessiga. Türgi osalemine oleks Budapesti protsessis jätkuvalt keskse tähtsusega.

2.3. Koordineerimine ja finantsabi

Selleks et parandada idapartnerluse toimimist, on samuti vaja tagada ELi ja selle liikmesriikide rakendatavate meetmete **tõhus koordineerimine**. Tuleks näha ette **leebe järelevalvemehhanism**, mille abil jälgida kõigi osaliste võetud meetmete rakendamist, sealhulgas tuleks seada sisse iga-aastane aruandlus JSK valdkonnas ellu viidud tegevuste kohta.

Vajadus veelgi tugevdada ELi ja idapartnerite vahelist piirkondlikku koostööd on üks peamine JSK valdkonna eesmärk eelolevateks aastateks ning selle eesmärgi täitmiseks on vaja

⁴ Integreeritud piirihalduse tööruhm, korruptsiooni vastu võitlemise tööruhm ning kohtute parema toimimise tööruhm.

märkimisväärsed ja paindlikku finantsabi. Eeskätt tuleks parandada uute võrkude rajamist ELi ja idapartnerluse riikide vahel ning selliste projektide ja programmide toetamist, mille abil tegeleda mõlemat piirkonda mõjutavate piiriüleste ja muude samalaadsete küsimustega. EL peaks samuti kaaluma **suurema rolli võtmist abiandjate tegevuse koordineerimisel** piirkonnas, näiteks luues justiits- ja siseküsimustele pühendatud konsultatsioonimehhanismid.

3. ETTEPANEKUD EDASISTE MEETMETE KOHTA SEoses JSK VALDKONNAS PEETAVA DIALOOGI JA TEHTAVA KOOSTÖÖGA: TEMAATILISED PRIORITEEDID

Partnerluse tugevdamine JSK valdkonnas nõuab rea meetmete võtmist. EL ja selle liikmesriigid peaksid jätkama idapartnerluse riikide julgustamist ja toetamist kõigi vajalike meetmete rakendamisel, muu hulgas **suutlikkuse suurendamise meetmete ning teabe ja parimate tavade vahetamise** kaudu, nähes samuti vajaduse korral ja kooskõlas pädevuste jaotusega ette asjakohased seadusandlikud ja poliitikameetmed rände ja liikuvuse, julgeoleku ja andmekaitse valdkonnas ning seoses justiits- ja põhiõigusi käsitlevate küsimustega. Võimaluse korral tuleks allpool esitatud meetmeid kajastada assotsieerimislepingutes, mille üle praegu läbirääkimised käivad.

3.1. Ränne, liikuvus ja varjupaigaküsimused

3.1.1. Andmete kogumine ja analüüs ning nende tõhus kasutamine tõenditel põhinevas poliitikakujundamises

Andmete kogumise ja analüüsimise süsteemide parandamiseks on idapartnerluse riikides juba tehtud märkimisväärsel hulgal tööd ja neisse on investeeritud palju ressursse. Praegu valmistatakse Moldovaga sõlmitud liikuvuspartnerluse raames ette laiendatud **rändeprofiili**. Seda tehakse ka kõigi teiste idapartnerluse riikide puhul ELi rahastatud projekti „Rändepartnerluste loomine” kontekstis. Sellest olenemata on olulisel määral vähenenud olemasoleva rändelase teabe täpsus ning sellest tulenevalt ka tõenditel põhineva poliitikakujundamise täpsus, kuna piirkonnas **puuduvad asjakohased, kergesti kättesaadavad ja usaldusväärsed statistilised andmed**, olemasolevate andmete kvaliteet on halb ning piirkonnas kasutatakse erinevaid määratlusi, statistilisi meetodeid ja näitajaid.

On vaja toetada **riiklikke statistikaasutusi**, et arendada nende suutlikkust koostada asjakohast statistikat ning et nad oleksid võimelised võtma endale statistikaalase tegevuse koordinaatori rolli. Peale selle tuleks edaspidi soodustada **statistiliste näitajate ja meetodite ühtlustamist** idapartnerluse piirkonnas. EL peaks edendama ühtlustatud rändeuuringute HIMS-formaadi⁵ rakendamist idapartnerluse riikides, et koguda andmeid rände, sealhulgas rännet määravate tegurite (determinantide) ja rände tagajärgede kohta.

Austades täiel määral **statistiliste andmete konfidentsiaalsuse põhimõtet**, tuleks vajaduse korral edendada rändega seotud küsimuste lisamist **riiklikesse rahvaloendustesse ja kodumajapidamisi käsitlevatesse uuringutesse**, et tagada võrreldavate andmete usaldusväärne ja stabiilne allikas.

⁵ HIMS-projekt (kodumajapidamiste rahvusvahelise rände uuring) töötati välja Euroopa naabruspoliitika lõunapoolsetele riikidele tehnilise abi andmist käsitleva programmi MEDSTAT raames ning selle eesmärk on koguda andmeid rände, sealhulgas rännet määravate tegurite (determinantide) ja rände tagajärgede kohta.

EL peaks julgustama idapartnerluse riike võtma vastutust oma rändeprofiilide eest ja toetama neid selles, et neid profiile saaks kasutada ka **poliitikavaldkondade sidususe ja poliitika hindamise parandamise vahendina**.

Lisaks tuleks rohkem ära teha selleks, et edendada **koostööd** rändeküsimusega tegelevate ELi ja idapartnerluse riikide **teadusasutuste vahel**.

3.1.2. Seaduslik ränne, integratsioon ning ränne ja areng

Hästi juhitud **seadusliku rände** abil on võimalik reageerida nii päritolu- kui ka sihtriigi tööturu vajadustele. See võib tõhusalt aidata kaasa ka ebaseadusliku rände vähendamisele, sest selle abil tehakse rändajatele kättesaadavaks seaduslikud alternatiivid. EL ja selle liikmesriigid on teinud idapartnerluse riikidega koostööd seadusliku rände hõlbustamiseks, tuginedes kahepoolsetele algatustele ja kokkulepetele ning tegutsedes liikuvuspartnerluse raames.

Et panna alus edasistele meetmetele nendes valdkondades, viib EL praegu läbi uuringut idapartnerluse riikidest ELi suunas toimuva **tööjõu rände kulude ja tulude** kohta.

Kooskõlas konkreetsete ELi liikmesriikide tööturu vajadustega peaksid EL ja selle liikmesriigid kaaluma **seadusliku rände kanalite täiendavat avamist** idapartnerluse riikidest pärit rändajate jaoks. Samaaegselt tuleks näha ette meetmed nn ajude äravoolu ning oskuste ja inimkapitali kaotamise küsimusega tegelemiseks. Nende hulka peaksid kuuluma **mehhanismid oskuste vastavusse viimiseks tööturu vajadustega, korduvränne, tugevdatud koostöö sotsiaalkindlustusõiguste ülekantavuse valdkonnas ning oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamine**. Sellega seoses tuleks rõhutada ETFi rolli.

Liikuvuspartnerlused on eriti kasulik raamistik, mille kaudu saab soodustada suuremat liikuvust ja rännet paremini juhtida. Sellega seoses peaksid liikmesriigid kaaluma eelkõige **seadusliku rände ning üliõpilaste, õppejõudude ja teadlaste ELi-sisese liikuvuse hõlbustamist**.

Samuti tuleks võtta meetmeid selle vältimiseks, et idapartnerluse riike ei tabaks ajude äravool. Sellega seoses peaksid EL ja selle liikmesriigid koos idapartneritega uurima põhjalikult võimalusi, mida pakub **korduvränne, ning toetama diasporaade kaasamist asjaomase päritoluriigi arengusse**.

Rändajate **integreerimine** vastuvõtvasse ühiskonda on proovikivi nii ELi liikmesriikide kui ka idapartnerluse riikide jaoks. Selleks on vaja koostööd kõikide tasandite – kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi – ametiasutuste vahel ning samuti koostööd kodanikuühiskonna, sealhulgas rändajate ühendustega.

EL peaks pakkuma täiendavat toetust, et **parandada** partnerriikide **suutlikkust** tegeleda oma avaliku poliitika, eelkõige sotsiaalpoliitika raames tõhusalt rändajate vajadustega. Peale selle peaks EL innustama idapartnerluse riike suurendama teadlikkust oma kohalike elanike hulgas ning rändajate kogukondades seoses **ksenofobia vastu võitlemise ja õiguste järgimise tagamisega**. Meetmete kavandamine, millega käsitletakse rändajate **maha jäänud perede** vajadusi ning väljarände muud laadi sotsiaalset mõju kohalikele kogukondadele, peaks samuti olema edasise koostöö teema.

RahaülekanDED on idapartnerluse riikide jaoks oluline sissetuleku allikas. 2009. aastal moodustasid töötajate poolt Armeeniasse, Aserbaidžaanis, Gruusiasse, Moldovasse ja Ukrainasse tehtud ülekanDED kokku 4 miljardit eurot⁶.

Võttes arvesse rahaülekanDete tähtsust idapartnerluse riikide majanduse jaoks, peaksid EL ja idapartnerluse riigid tuginema jõupingutustele, mida on siiani tehtud **ülekanDEkulude vähendamiseks** ja nende **jätkusuutliku kasutamise** edendamiseks. Tavapäraselt tähelepanu rahaülekanDetele tuleks täiendada algatustega, mis on keskendatud rändajate säästudele ning säästude suunamisele eesmärgiga investeerida need päritoluriigi majandusse, et vahendid oleks võimalik teha stardikapitalina kättesaadavaks investoritele ja ettevõtjatele, eelkõige VKEdele.

Idapartnerluse riikides on sarnased probleemid seoses seadusliku rändega ning koostöö selles vallas saaks aidata täiendavalt kaasa asjakohaste meetmete võtmisele.

Seoses **rändealase** koostööga **idapartnerluse riikide vahel** võiks kaaluda mitme võimaliku algatuse toetamist piirkondlikul tasandil, sealhulgas rännet käsitlevate andmete kogumist, ühtlustamist, analüüsimist ja vahetamist või **rändealase teabe võrgustiku** loomist eesmärgiga parandada koostööd ja vahetada parimaid tavasid idapartnerluse riikide rändeküsimustega tegelevate ametiasutuste vahel. Samuti tuleks soodustada algatusi, mille eesmärk on suurendada **inimeste liikuvust idapartnerluse riikide vahel**.

3.1.3. Võitlus ebaseadusliku rände vastu ning koostöö tagasivõtu, tagasipöördumise ja taasintegreerimise küsimustes

Selliste oma riigi kodanike tagasivõtmine, kellel puudub seaduslik luba siseneda teise riiki või seal viibida, on rahvusvahelise tavaõiguse põhimõte, mida peaksid järgima kõik riigid. **ELi tagasivõtulepingud** sisaldavad sätteid tagasivõtumenetluse hõlbustamiseks ja kiirendamiseks selliste isikute puhul, kes viibivad loata ELi liikmesriikide territooriumil. Sellised lepingud on oluline vahend võitluses ebaseadusliku rände vastu ning sel moel on need oluline samm liikuvuse suurendamise suunas. Kolm idapartnerit (Ukraina, Moldova ja Gruusia) on juba allkirjastanud tagasivõtulepingu paralleelselt ELiga sõlmitud viisalihtsustuslepinguga.

EL peaks jätkama tagasivõtüküsimusi käsitleva koostöö arendamist ülejäänud idapartnerluse riikidega ning seadma eesmärgiks sõlmida **Armeenia, Aserbaidžaanis ja Valgevenega tagasivõtulepingud** samaaegselt viisalihtsustuslepingutega. Komisjonile on juba antud volitused pidada tagasivõtulepingu üle läbirääkimisi Valgevenega ning komisjon esitab samaaegselt käesoleva teatisega ettepanekud sarnaste volituste saamiseks seoses Armeenia ja Aserbaidžaaniga. Nõukogu peaks võimalikult peatselt võtma vastu vajalikud läbirääkimisjuhised.

Peale selle peaks EL jätkama idapartnerluse riikide toetamist nende **suutlikkuse suurendamise** jõupingutustes, et ennetada ebaseaduslikku rännet ja seda tõkestada ning aidata tagasipöördujatel jätkusuutlikult taasintegreeruda.

⁶ Maailmapanga 2011. aasta rände- ja rahaülekanDeteemaline uurimus.

3.1.4. Lihtsustatud lühiajaline liikuvus

Viisavaba reisimine on kõigi kuue idapartnerluse riigi eesmärk. Seda tuleks tunnistada ning selle eesmärgi saavutamise nimel tuleks teha aktiivselt koostööd. Tulemuslik koostöö tagasivõtu küsimustes (sealhulgas ELi tagasivõttulepingute tõhus rakendamine), viisalihtsustuslepingute nõuetekohane ja tõhus rakendamine ning partnerriigi aktiivne kaasamine dialoogi ja koostöösse kõigis käesoleva teatisega hõlmatud valdkondades peaks võimaldama alustada dialoogi viisavabaduse kehtestamiseks.

Viisalihtsustuslepingud on oluline vahend lühiajalise liikuvuse hõlbustamiseks ning esimene samm viisavabaduse suunas. Praeguseks on jõustunud kolm viisalihtsustuslepingut – nimelt Moldova, Ukraina ja Gruusiaga sõlmitud lepingud.

Nii EL kui ka asjaomased partnerriigid peaksid tagama viisalihtsustuslepingute **tõhusa ja nõuetekohase rakendamise**. Oluline on viia peatselt lõpule käimasolevad läbirääkimised uute ja laiemapõhjaliste viisalihtsustuslepingute üle, seda eelkõige Moldova ja Ukraina puhul.

Kooskõlas oma poliitiliste kohustustega peaks EL sõlmima samasugused lepingud ka ülejäänud idapartnerluse riikidega, s.t Armeenia, Aserbaidžaaani ja Valgevenega. Valgevenega seoses on läbirääkimisjuhised juba vastu võetud ning nõukogu peaks Armeeniat ja Aserbaidžaaani käsitlevad vajalikud läbirääkimisjuhised vastu võtma niipea kui võimalik.

Samaaegselt peaksid ELi liikmesriigid tugevdama tööd, mida tehakse kõigi idapartnerluse riikidega **kohaliku Schengeni koostöö** raames. Seda tuleks teha eesmärgiga tagada **viisade väljaandmise menetluste** maksimaalne **ühtlustamine** ning kasutada täiel määral ära **viisaeeskirjaga** pakutavad võimalused, näiteks teatava kategooria isikute vabastamine viisatasu maksimisest ning mitmekordsete ja pikaajaliste viisade andmine nt üliõpilastele, õppejõududele, teadlastele ja äri meestele. Lisaks peaksid ELi liikmesriigid püüdma parandada idapartnerluse piirkonna kaetust konsulaarasutustega, et veelgi lihtsustada viisa taotlemise menetlust.

Viisadialoog on raamistik, mille abil käsitletakse viisavabaduse kehtestamiseni viivaid tingimusi, võimaldades lühiajalist viisavaba reisimist ELi ja asjaomase riigi vahel. See sõltub partnerriigi suutlikkusest rakendada tõhusalt võrdlusnäitajaid, mis hõlmavad laia justits- ja siseküsimuste ringi. Pärast ettevalmistava etapi lõpuleviimist põhinevad viisadialoogid kaheetapilistel riigispetsiifilistel tegevuskavadel. Praeguseks on EL esitanud sellised **viisavabaduse tegevuskavad** kahele idapartnerluse riigile, nimelt 2010. aasta novembris Ukrainale ja 2011. aasta jaanuaris Moldovale.

Tegevuskavades keskendutakse peamistele JSK valdkondadele, nagu dokumentide turvalisus, piirihaldus ja rände juhtimine, varjupaigapoliitika, avalik kord ja julgeolek, sealhulgas võitlus organiseeritud kuritegevuse ja inimkaubanduse vastu, samuti asjakohastele välissuhetele ja põhiõigustele. Need kavad sisaldavad **poliitikaraamistikku** (õigusaktid ja kavandamine) käsitlevaid **esmaseid kriteeriume** ning konkreetsemate võrdlusnäitajate **kogumit**, mis hõlmab asjakohaste meetmete tõhusat ja jätkusuutlikku rakendamist, et saavutada konkreetseid tulemusi kohapeal.

Sellised viisavabaduse tegevuskavad võiksid olla **kasulikuks eeskujuks** teistele idapartneritele, pidades silmas **iga riigi** eripära ja sõltumatuid **edusamme ning piirkonna sidusust**.

EL toetab jätkuvalt Ukrainat ja Moldovat nende jõupingutustes viia ellu viisavabaduse tegevuskavad. Komisjon **annab** nõukogule ja Euroopa Parlamendile **korrapäraselt aru** viisavabaduse tegevuskavade elluviimisel tehtud edusammudest. Esimene hindamisaruanne Ukraina ja Moldova kohta esitatakse samaaegselt käesoleva teatisega.

3.1.5. Toimivad varjupaiga- ja rahvusvahelise kaitse süsteemid, mis on kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega

Enamik idapartnerluse riike on saavutanud mõningast edu asjakohaste õigusaktide vastuvõtmisel, et tagada **rahvusvaheline kaitse** selle vajajatele. Sellest olenemata on nii **õigusraamistik**es kui ka nende rakendamises suuri puudujääke. EL on toetanud idapartnerluse riike nende kaitsevõime tugevdamisel, sealhulgas piirkondliku kaitseprogrammi kaudu, mis hõlmab Moldovat, Ukrainat ja Valgevenet. Selle programmi teine etapp algas 2011. aastal.

EL julgustab jätkuvalt idapartnerluse riike **töötama lõplikult välja asjakohase õigusraamistiku** ning tagama selle **tõhusa rakendamise**. Peale selle aitab EL jätkuvalt idapartnerluse riike institutsioonide arendamisel ja pagulasseisundi kindlaksmääramise protsessides osalevate töötajate koolitamisel. ELi annab abi ka **pagulaste integreerimist** käsitleva riikliku poliitika väljatöötamisel. Abi antakse vajaduse korral koostöös Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametiga, mis peaks toetama partnerriike kõigis varjupaigaküsimustega seotud praktilise koostöö valdkondades.

3.2. Integreeritud piirihaldus

EL on koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE) ja Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM), ning teiste doonorriikidega toetanud idapartnerluse riike mitme piirihalduse valdkonna algatusega, näiteks **ELi piirihaldamise abimissioon** (EU BAM) Moldovas ja Ukrainas ning **integreeritud piirihalduse** projekt Lõuna-Kaukaasias. Peale selle on **idapartnerluse juhtalgatus** olnud Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendist rahastatud integreeritud piirihalduse projektide poliitiliseks raamistikuks. Nende projektide eesmärk on parandada operatiivse tegutsemise võimet, nähes ette operatiivse ja riigispetsiifilise suutlikkuse suurendamise tegevused ning aidates kaasa tänapäevaste koolitussüsteemide loomisele nendes riikides⁷. Kuigi selles valdkonnas on saavutatud märkimisväärset edu, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et töötada selle sektori jaoks välja **igakülgsed koolitusstrateegiad** ning samuti **parandada institutsionaalset suutlikkust**, eelkõige seoses piiriületuspunktide tõhusa haldamisega.

Tõhusa piirihaldusega seoses on oluline roll **Frontexil** ning operatiivkoostööd edendatakse teabevahetuse, riskihindamise, koolituse, ühisoperatsioonide ja katseprojektide vallas. Seni on Frontex allkirjastanud **töökorrad** Moldova, Gruusia, Ukraina ja Valgevene pädevate ametiasutustega. Nende riikide piirivalveametnikud osalevad selle tulemusel juba vaatlejatena Frontexi koordineeritavatel ühisoperatsioonidel ning kasutavad mõningaid Frontexi ja ELi liikmesriikide koostöös välja töötatud koolitustooteid.

⁷ Peale selle tehakse 2011. aastal Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendi raames algust kahe katseprojektiga, mille eesmärk on a) tugevdada järelevalvealast suutlikkust ja piiriülest koostööd Valgevene Vabariigi ja Ukraina vahelisel piiril ning b) parandada Gruusia ja Armeenia vahelise piiri haldamise suutlikkust.

Olemasolevate algatuste raames tuleks kõigis idapartnerluse riikides toetada riiklike **integreeritud piirihalduse strateegiate** koostamist ja koostamisele järgnevat rakendamist.

Töökordade kokkuleppimine Frontexi ning **Armeenia** ja **Aserbaidžani** pädevate ametiasutuste vahel aitab parandada integreeritud piirihalduse idee elluviimist ning suurendab ELi liikmesriikide ja nimetatud kahe riigi piirivalve koostalitlusvõimet.

Riskihindamise valdkonnas tuleks täiendavalt uurida selliste piirkondlike võrgustike loomist, mis sarnanevad Lääne-Balkani riikide vastavatele võrgustikele, ning neid võrgustikke tuleks arendada.

3.3. Avalik kord ja julgeolek

Sisejulgeolekut ei ole võimalik saavutada eraldi ülejäänud maailmast ning eelkõige kaasamata vahetuid Euroopa naabreid. Seepärast on oluline tagada **ELi julgeoleku sisemiste ja väliste aspektide** sidusus ja **vastastikune täiendavus**. Nii Euroopa julgeolekustrateegias⁸ kui ka sisejulgeoleku strateegias⁹ tunnistatakse, et suhted meie partneritega on olulise tähtsusega võitluses raske ja organiseeritud kuritegevuse ning terrorismi vastu.

3.3.1. Reisidokumentide ja isikut tõendavate dokumentide turvalisus

Dokumentide turvalisuse parandamine on vajalik selleks, et saada kasu ELi viisalihtsustuskorrast. Mõni idapartnerluse riik on alustanud **biomeetriliste passide** väljaandmist oma kodanikele ning tegelenud **väljaandmiskorra tugevdamisega**, eelkõige seoses isikut tõendavate dokumentide, taotlemise ja personaliseerimisega, mis on olulised isikustatud dokumentide rahvusvahelise ja riikliku usaldusvärsuse tagamiseks.

EL peaks kiirendama **parimate tavade vahetamist** idapartnerluse riikidega dokumentide turvalisuse valdkonnas, keskendudes eelkõige biomeetriliste andmete kasutuselevõtule isikut tõendavate dokumentide ja reisidokumentide puhul, tagades **personaliseerimismenetluse tõhususe ja usaldusvärsuse ning võttes vajalikud andmekaitsemeetmed**. EL peaks julgustama ja toetama idapartnerluse riike, et nad määraksid kindlaks dokumentide väljaandmise ning identiteedi üldise haldamise menetlused, sealhulgas asjakohased registrid.

3.3.2. Inimkaubanduse vastu võitlemine

ÜRO kõige värskeema raporti¹⁰ kohaselt on suur arv Euroopas **seksuaalse ärakasutamise eesmärgil inimkaubanduse ohvriks langenuid** idapartnerluse riikide kodanikud. Europoli hiljutises hinnangus¹¹ rõhutatakse idapartnerluse riikides baseeruvate kriminaalsete rühmituste osalemist inimkaubanduses muu kriminaalse tegevuse kõrval.

Inimkaubanduse vastu võitlemine on **ELi jaoks oluline prioriteet** ning selles vallas on dialoog ja koostöö idapartnerluse riikidega juba hästi arenenud. Koostöövaldkonnad hõlmavad ennetamist, inimkaubanduse tõkestamist ja selle ohvrite kaitsmist ning EL ja selle

⁸ Euroopa julgeolekustrateegia „Turvaline Euroopa paremas maailmas” võeti vastu 2003. aastal ning vaadati läbi 2008. aastal.

⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi sisejulgeoleku strateegia toimimine: viis sammu turvalisema Euroopa suunas” (KOM(2010) 673 (lõplik)).

¹⁰ http://www.unodc.org/documents/Global_Report_on_TIP.pdf.

¹¹ 2011. aasta ELi organiseeritud kuritegevuse ohtude hinnang (OCTA).

liikmesriigid ning samuti Europol on toetanud arvukaid projekte, et aidata idapartnerluse riikidel selle kuriteovormi vastu võidelda.

EL peaks innustama neid idapartnerluse riike, kes ei ole veel **ratifitseerinud ÜRO Palermo protokoll** inimkaubanduse kohta ja **Euroopa Nõukogu inimkaubandusvastaseid meetmeid käsitlevat konventsiooni**, seda tegema ning kasutama optimaalselt ära rahvusvahelisi instrumente, et võidelda inimkaubanduse kõigi eri vormide, näiteks seksuaalse ja sunniviisilise töö, teenistuse või kerjamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu.

EL peaks püüdma veelgi tugevdada koostööd inimkaubanduse vastu võitlemisel. Eelkõige peaks EL tegema tihedat koostööd idapartnerluse riikidega, et tugevdada nende suutlikkust pakkuda **kaitset ja abi inimkaubanduse ohvritele**. Seda tuleks teha, luues eelkõige partnerlused valitsuste, valitsusväliste organisatsioonide ja erasektori vahel, et kehtestada mehhanismid ja menetlused, mille abil paremini kaitsta ja abistada inimkaubanduse ohvreid ning tagada nende ohutu tagasipöördumine päritoluriiki, ning ennetada inimkaubandust. See koostöö peaks tuginema inimõiguste austamisel põhinevale mõtteviisile, võttes arvesse soolise vaatenurga lisamise ja lapse õigustel põhineva lähenemisviisi kasutamise olulisust.

3.3.3. *Organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemine*

Suurem liikuvus toob küll kodanikele kasu, kuid kaudselt hõlbustab see ka **rahvusvaheliste kuritegelike võrgustike** tegevust. ELi ja idapartnerluse riikide vaheline koostöö selle probleemiga tegelemisel toimib juba hästi. Sellest olenemata nõuab uute organiseeritud kuriteo kanalite ja vormide esilekerkimine pidevat koostööd, et sellele ühtsel moel vastu astuda. Levinuimad kuritegevuse liigid piirkonnas on narkootikumide, aktsiisikaupade (sealhulgas sigarettide) ja võltsitud kaupade salakaubavedu ning inimkaubandus.

Europoli ja idapartnerluse riikide vaheline koostöö eelkõige operatiivtasandil on üks vahendeist tõhususe suurendamiseks raske ja organiseeritud kuritegevuse ning terrorismi vastu võitlemisel. Europol on juba sõlminud **strateegilised kokkulepped Ukraina ja Moldovaga**¹².

Koostöö edasiseks **tugevdamiseks organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisel** peaks EL kutsuma idapartnerluse riike üles täitma eeltingimusi, eelkõige seoses andmekaitsega, et olla valmis seadma sisse **strateegilist koostööd** Europoli ja idapartnerluse riikide vahel või muutma olemasolevad strateegilise koostöö lepingud **operatiivkoostöö** lepinguteks.

EL peaks toetama **piirkondlikku koostööd** julgeoleku ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise valdkonnas. Asjakohased algatused peaksid hõlmama politsei- ja tollikoostöö parandamist **ühiskoolituste** kaudu, muu hulgas koostöös **CEPOLi** ja Europoliga, **parimate tavade vahetamist, ühiseid uurimisi**, eelkõige piiriüleste kuritegude uurimisel, Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) koordineeritavate ühiste tollioperatsioonide puhul jne. Sellega seoses tuleks täiendavalt edendada ja arendada selliseid algatusi nagu EuroEasti politsei, mille eesmärk on tihendada koostööd ELi ja idapartnerluse riikide sisejulgeoleku parandamise valdkonnas, ning OLAFi korraldatud sigarettide rakkerühma iga-aastased konverentsid. CEPOL peaks tegevust toetama lisaks oma koolituskursustele ka olemasolevate ühiste õppekavade kaudu. Tuleks kaaluda koostöölepingute sõlmimist kõnealuste riikide asjaomaste koolitusasutustega.

¹² Alla kirjutatud vastavalt 4. detsembril 2009 ja 12. veebruaril 2007.

EL peaks koos idapartnerluse riikidega igakülgset koordineerima oma jõupingutusi ja meetmeid **võitlemaks salakaubaveo vastu ELi idapiiril**, sealhulgas rakendades põhjalikult tegevuskava, mille alusel võideldakse sigarettide ja alkoholi salakaubaveo vastu ELi idapiiril¹³.

EL peaks jätkama idapartnerluse riikide toetamist nende riikide kriminaalõigusasutuste suutlikkuse suurendamisel, et Euroopa Nõukogu abiga **teha tõhusalt koostööd küberkuritegevuse vastu** idapartnerluse riikide demokraatia, hea valitsemistava ja stabiilsuse mitmepoolse platvormi abil. Peale selle peaks EL julgustama partnerriike ratifitseerima **Euroopa Nõukogu arvutikuritegevusvastase konventsiooni** ja seda täielikult rakendama (ELS nr 185). Konventsioon peaks toimima suunise ja raamistikuna kõikide riikide jaoks, kelle eesmärk on töötada välja põhjalikud siseriiklikud õigusnormid küberkuritegevuse vastu.

EL peaks innustama idapartnerluse riike tugevdama institutsionaalset suutlikkust veelgi, et võidelda keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumaohutudega, eelkõige osaledes aktiivselt keemilise, bioloogilise, kiirgus- ja tuumaalase tippkeskuse ELi algatuses.

3.3.4. *Finantskuritegude, sealhulgas terrorismi rahastamise vastu võitlemine*

Võitlus **rahapesu** vastu on oluline vahend organiseeritud ja muud liiki kuritegevuse vastu võitlemiseks. Rahvusvaheline koostöö on selles valdkonnas keskse tähtsusega, sest tänapäeval ei ole rahavoogude liikumisel praktiliselt mingeid piire.

Terrorismi rahastamise vastu võitlemine on ELi terrorismivastase tegevuse üks põhielement. Seda arutatakse korrapäraselt sellistel rahvusvahelistel foorumitel nagu rahapesuvastane töökond, ÜRO ja teised. Suurem osa idapartnerluse riike ei ole rahapesuvastase töökonna liikmed, kuid nad (nagu ka 12 ELi liikmesriiki) on rahapesuvastase töökonna laadsete piirkondlike organite liikmed. Aktiivne osalemine nende organite töös on oluline selleks, et viia riiklik rahapesuvastane / finantsterrorismi vastu võitlemise kord vastavusse rahvusvaheliste standarditega. EL peaks julgustama idapartnerluse riike tegema tihedat koostööd rahapesuvastase töökonnaga ja asjaomaste rahapesuvastase töökonna laadsete piirkondlike organitega.

Rahapesu andmebürood on rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise süsteemi peamised elemendid. EL peaks julgustama idapartnerluse riike tugevdama oma rahapesu andmebüroosid ning edendama nende koostööd ELi liikmesriikide rahapesu andmebüroodega.

EL peaks innustama idapartnerluse riike ratifitseerima 2005. aasta konventsiooni rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise tõkestamise kohta (ELS nr 198).

EL peaks edendama ÜRO Peaassamblee poolt 2006. aastal vastu võetud **ÜRO ülemaailmse terrorismivastase võitluse strateegia** rakendamist. Strateegia kujutab endast igakülgset raamistikku terrorismiohuga tegelemiseks.

Samuti peaks EL tegema koostööd idapartnerluse riikidega, et **ennetada radikaliseerumist ja terroristide värbamist**.

¹³ Tegevuskava, mille alusel võideldakse sigarettide ja alkoholi salakaubaveo vastu ELi idapiiril, 24. juuni 2011, (SEK(2011) 791 (lõplik)).

3.3.5. Korruptsiooni vastu võitlemine

Võitlus korruptsiooni vastu on äärmiselt asjakohane kõigi teiste temaatiliste prioriteetide puhul, kuid kui sellega ei tegeleta tulemuslikult, võib see kahjustada koostööd ja vastastikust usaldust kõigis muudes valdkondades. Komisjoni teatises, mis käsitleb võitlust korruptsiooniga Euroopa Liidus,¹⁴ rõhutati, et **naaberriikide korruptsioonivastase võitluse alase suutlikkuse suurendamiseks** antav abi on neile partnerriikidele antava üldise ELi abi üks peamine aspekt. ELi välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” rõhutatakse, et ELi poolt partnerriikidele antava toetuse tasemeid kohandatakse vastavalt poliitiliste reformide ja tõelise demokraatia rajamisel tehtud edusammudele, sealhulgas valitsuste võetud kohustusele võidelda korruptsiooniga.

Idapartnerluse riigid on nüüd asjakohastes Euroopa ja rahvusvahelistes korruptsioonivastastes instrumentides osalejad. **Kõik idapartnerluse riigid** osalevad Euroopa Nõukogu korruptsioonivastases riikide ühenduses (**GRECO**) ning kõik on ratifitseerinud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korruptsioonivastase konventsiooni (**UNCAC**). Peale selle osalevad kõik idapartnerluse riigid OECD poolt Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia jaoks loodud korruptsioonivastases võrgustikus.

Osalemist eespool nimetatud **korruptsioonivastastes järelevalvemehhanismides** tuleb täiendada asjakohaste õigusaktide **tõhusa rakendamisega**, sealhulgas nende mehhanismide raames antud soovitude ja vastavate poliitiliste kohustuste täitmise nõuetekohase kontrollimisega. Sellega seoses innustab EL idapartnerluse riike veel rohkem viima õigeaegselt ellu GRECO täitmata soovitused ning osalema aktiivselt UNCACi läbivaatamise mehhanismis, mille abil edendatakse hindamismenetluse läbipaistvust ja kodanikuühiskonna osalemist. EL julgustab idapartnerluse riike samuti täitma aktiivset rolli Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia jaoks loodud korruptsioonivastases võrgustikus ning innustab Istanbuli korruptsioonivastase tegevuskavaga hõlmatud riike astuma täiendavaid samme kõnealuse kava tõhusa rakendamise tagamiseks.

Lisaks peaks **aususe kultuuri edendamine** olema jätkuvalt idapartnerluse riikidega sellistes valdkondades nagu piirihaldus, toll, õiguskaitse ja kohtusüsteem elluviidavate ELi koostööprogrammide osa.

Üldiselt peaks EL edendama **kodanikuühiskonna suuremat kaasamist** asjaomaste õigusaktide ja poliitikameetmete vastuvõtmises, rakendamises ja nende üle järelevalve teostamises, sest see on oluline usaldusväärse ja tõhusa korruptsioonivastase raamistiku tagamiseks.

3.4. Ebaseaduslike narkootikumide vastu võitlemine

Ebaseaduslikud narkootikumid on endiselt üks ELi ja idapartnerluse riikide koostöö oluline prioriteet. ELi narkostrategias (2005–2012) ning ELi uimastivastase võitluse tegevuskavas (2009–2012) kinnitatakse ELi võetud kohustust anda abi kolmandatele riikidele, et neil oleks võimalik nii nõudluse kui ka pakkumise vähendamiseks tõhusamalt tegutseda. Erilist tähelepanu pööratakse koostöö parandamisele Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendi

¹⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Võitlus korruptsiooniga Euroopa Liidus, 6. juuni 2011, (KOM(2011) 308 (lõplik)).

riikidega. Kuigi võib täheldada mõningat edu, on **ennetamise, kahju vähendamise ja ravi** valdkonnas siiski suured puudujäägid. Peale selle on mõni idapartnerluse riik oluline **transiidiriik** narkootikumidele, mis saavad ELi Aasiast.

EL peaks julgustama idapartnerluse riike **tegema aktiivselt koostööd kodanikuühiskonnaga**, eelkõige seoses **ennetustegevusega** haavatavate elanikkonnarühmade hulgas ning spetsiaalse tervisealase ja sotsiaalabiga, mille eesmärk on vähendada kahju riskikäitumisega narkomaanide hulgas. Selles kontekstis tuleks erilist tähelepanu pöörata seosele HIVi/AIDSi ja süstitavate narkootikumide tarvitamise vahel. See on probleem ka naabruses asuvate ELi liikmesriikide jaoks. Seda on võimalik saavutada, aidates idapartnerluse riikidel arendada ja rakendada integreeritud ja tasakaalustatud **riiklikku narkootikumidealast poliitikat ning integreeritud narkootikumidealaseid tegevuskavasid**, mis hõlmaksid nii nõudluse ja pakkumise vähendamist kui ka parema koordineerimise tagamist narkootikumidega seotud küsimustega tegelevate asutuste ja organite vahel ning narkootikumide nõudluse vähendamise programme ja teenuseid, mis põhinevad uusimatel teaduslikel tõenditel ja parimatel tavadel ning mille puhul austatakse täiel määral inimväärikust ja inimõigusi.

Komisjon on samuti pühendunud koostööle idapartnerluse riikidega eesmärgiga **takistada narkokaubandust, eelkõige heroini salakaubavedu Afganistanist** ning narkootikumide tootmiseks kasutatavate kemikaalide salakaubavedu Afganistani. Seetõttu on jätkuvalt väga oluline toetada erinevate õiguskaitseasutuste (politsei, toll, kohtud jne) suutlikkuse suurendamist. Nõuetekohast tähelepanu tuleks pöörata ka narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseaduslikuks tootmiseks kasutatavate narkootikumide lähteainete kõrvaletõimendamise tõkestamisele.

Vajaduse korral tuleks edendada narkootikumidealase olukorra jälgimise suutlikkuse arendamist, edendades muu hulgas koostööd **EMCDDAga**.

3.5. Justiits- ja põhiõigusi käsitlevad küsimused

3.5.1. Õigusriigi põhimõte ning kohtusüsteemi reform

Õigusriigi põhimõte on nii ELi aluspõhimõte kui ka üldine eesmärk koostöös idapartnerluse riikidega. ELi jaoks on suur tähtsus **riigiasutuste progressiivsetel reformidel**, mille abil suurendada **kohtusüsteemi tõhusust ja üldsuse usku** sellesse süsteemi. Tugev kohtusüsteem võib majanduskasvu toetamisel olla oluline tegur. Enamik idapartnerluse riike on saavutanud olulist edu oma kohtusüsteemi reformimisel, kuid **endiselt eksisteerivad suured puudujäägid**.

EL on valmis veelgi tähelepanelikumalt jälgima kohtusüsteemi reformi, julgustades samas idapartnerluse riike täiendavalt tugevdama oma õigussüsteeme ning tagama kohtute sõltumatuse, **erapooletuse, tõhususe ja vastutuse**, samuti **juurdepääsu õigusemõistmisele**, ning toetades neid riike selles.

3.5.2. Põhiõigused

ELi jaoks on väga oluline teha igakülget koostööd põhiõiguste kaitsmise küsimuses. Nagu selgelt väljendatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, Helsingi lõppaktis ning Pariisi uue Euroopa hartas ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, on põhiõiguste austamine ELi sise- ja välispoliitika alus.

Koostöö käigus idapartnerluse riikidega keskendutakse inimõiguste, sealhulgas lapse õiguste, sõnavabaduse, ühinemisvabaduse ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamise tugevdamisele. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja süvalaiendamine ning võitlus diskrimineerimise vastu kui ELi õiguse aluspõhimõtted lisatakse samuti koostöökava eesmärkide hulka; seoses diskrimineerimisega pööratakse erilist tähelepanu etnilisele päritolule, võimalikule puudele, usutunnistusele või veendumustele, seksuaalsele sättumusele ja vanusele. Rahvusvaheliste ja piirkondlike inimõigusi käsitlevate standardite rakendamine on idapartnerluse riikidega tehtava koostöö puhul väga asjakohane. Lisaks on ELi ja idapartnerluse riikide koostöö üldine eesmärk võidelda piinamise ning ebainimliku ja alandava kohtlemise vastu.

EL innustab jätkuvalt idapartnerluse riike arutama vajaduse korral korrapäraselt inimõiguste küsimusi asjakohastes inimõiguste allkomiteedes. Tõhusam tegutsemine inimõiguste valdkonnas on ka üks otsustava tähtsusega eeltingimus¹⁵ ELi ja idapartnerluse riikide suhete edasiarendamiseks.

Pidades silmas suhete pidevat süvenemist idapartnerluse riikidega, tõhustab EL **järelevalvet põhiõiguste valdkonnas**, julgustades samas idapartnerluse riike suurendama veelgi põhiõiguste kaitset ning toetades neid riike selles ettevõtmises nii üksikjuhtumite puhul kui ka rahvusvahelisi inimõiguste alaseid õigusnorme käsitlevates küsimustes.

3.5.3. *Õiguslane koostöö tsiviil- ja kriminaalasjades*¹⁶

Enamik idapartnerluse riike on allkirjastanud ja ratifitseerinud mitu asjakohast rahvusvahelist konventsiooni õiguslane koostöö kohta tsiviil- ja kriminaalasjades. Kuid **konventsioonidega ühinemise küsimuses on veel suuri puudujääke** ning **konventsioonide täielik rakendamine** on mitmes riigis endiselt probleemiks.

EL peaks jätkuvalt julgustama kõiki idapartnerluse riike osalema tsiviil- ja kriminaalasjades tehtava koostöö jaoks sisseseatud mitmepoolsetes raamistikutes. EL peaks veelgi innustama ja toetama idapartnerluse riike seoses tsiviil- ja kriminaalasjades tehtavat koostööd käsitlevate asjakohaste rahvusvaheliste konventsioonide **täieliku rakendamisega** pärast nende ratifitseerimist (nt konventsioonid, mis käsitlevad väljaandmist, vastastikust õigusabi), eelkõige Euroopa Nõukogu ja ÜRO tegevuse raames. See nõuab eeskätt **pidevaid jõupingutusi koordineerimise ja koostöö parandamiseks kohtute ja kõigi õiguskaitseasutuste vahel**, sealhulgas koolitusse, inimressurssidesse ja IT-vahenditesse investeerimise kaudu. Jätkuvad jõupingutused õigusriigi põhimõtte tugevdamiseks ja ühiste standardite väljatöötamiseks ning asjaomane pidev järelevalve, nagu kokkulepitud ühistel rahvusvahelistel foorumitel (nt Euroopa Nõukogus), peaks olema ELi ja idapartnerluse riikide koostöö eesmärk ka tulevikus.

3.5.4. *Andmekaitse*

Kõikides ELi ja idapartnerluse riikide vahelise koostöö valdkondades, mis hõlmavad isikuandmete vahetamist, omab nii **õiguslikust seisukohast** kui ka **tõhusa institutsionaalse**

¹⁵ Näiteks ELi makromajanduslikku finantsabi antakse tingimusel, et partnerriigi ametiasutused austavad jätkuvalt õigusriigi põhimõtet, demokraatiat ja inimõigusi.

¹⁶ Kõnealuses valdkonnas idapartnerluse riikidega tehtava koostöö üksikasju täpsustatakse komisjoni teatistes, milles käsitletakse õigusküsimuste välismõõdet ja mis on kavas vastu võtta 2011. aasta lõpus.

suutlikkuse mõttes valdkondadeülest tähtsust usaldusväärne süsteem, mille abil tagada üksikisiku õigus teda käsitlevate isikuandmete kaitsele. Eeskätt just JSK valdkonnas on kindlate andmekaitse-eeskirjade olemasolu oluline eeltingimus operatiivkoostöö tegemiseks nii ELi liikmesriikidega kui ka ELi asutustega, näiteks Europoli ja Eurojustiga. Peale selle, üha suurema hulga JSK valdkonnas esitatud isikuandmete, näiteks andmebaasi kantud biomeetriliste tunnuste või üksikisikute isikukoodide kogumine ja vahetamine nõuab samuti kindlate eeskirjade olemasolu, mille abil tagada üksikisiku õigus tema isikuandmete kaitsele. Sel eesmärgil on vaja võtta vastu **põhjalikud siseriiklikud õigusnormid isikuandmete kaitse kohta** ning nimetatud õigusnorme tõhusalt rakendada, sealhulgas luua täielikult sõltumatu riiklik andmekaitse järelevalveasutus.

Selles valdkonnas on idapartnerluse riikides tehtud edusammud erinevad; mõned neist riikidest on juba ratifitseerinud asjakohased rahvusvahelised konventsioonid ning võtnud vastu vastavad õigusnormid, samas kui teistel seisab usaldusväärse andmekaitseraamistiku loomine alles ees. Andmekaitsealaste õigusaktide tõhus rakendamine on jätkuvalt probleem kogu piirkonnas.

EL peaks innustama idapartnerluse riike **ratifitseerima asjakohased rahvusvahelised konventsioonid, võtma vastu asjaomased andmekaitsealased õigusaktid ning kindlustama nende tõhusa rakendamise**, et tagada üksikisiku õigus tema andmete kaitsele, eelkõige luues **sõltumatud andmekaitse järelevalveasutused**.

4. JÄRELDUSED

Pidev, usaldusel põhinev koostöö idapartnerluse raames nii **strateegilisel** kui ka **tegevuse tasandil** on oluline **liikuvuse suurendamiseks** ning **inimestevaheliste kontaktide edendamiseks**, käsitledes samas piiriüleseid **probleeme** ja **ohte** – näiteks terrorism, organiseeritud kuritegevus, korruptsioon ja inimkaubandus – ning aidates ELi naabritel kinnistada olulised väärtused ning **inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi austamise põhimõtted**.

EL ja selle liikmesriigid suurendavad idapartneritele antavat **tehnilist ja rahalist toetust** eesmärgiga tugevdada justiits- ja siseküsimuste valdkonnas hiljuti käivitatud reformiprotsessi.

Komisjon on veendunud, et kavandatavate suuniste kogum aitab ELil ja idapartnerluse riikidel **täiendavalt tõhustada** idapartnerluse raames tehtavat **poliitilist ja operatiivkoostööd** justiits- ja siseküsimustes ning liikuda lähemale **ühise JSK ruumi** loomisele kooskõlas komisjoni ja kõrge esindaja 25. mai 2011. aasta ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” tehtud järelduste ja esitatud soovitustega ning nõukogu 2011. aasta juuni järeldustega Euroopa naabruspoliitika kohta.

Lisa

Üldine ülevaade ELi ja idapartnerluse riikide vahelistest dialoogide pidamise ja koostööraamistikust justiits- ja siseküsimustes

1. OLEMASOLEVAD RAAMISTIKUD DIALOOGIDE PIDAMISEKS JA KOOSTÖÖ TEGEMISEKS KAHEPOOLSEL TASANDIL

Dialoogil ja koostööl ELi ja idapartnerluse riikide vahel on pikk traditsioon ja lai ulatus. See põhineb peamiselt Ukraina, Moldova, Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaaniga allakirjutatud **partnerlus- ja koostöölepingutel**, samuti asjakohaste allkomiteede töö ja korrapärasel sektoripõhistel dialoogidel. Justiits- ja siseküsimused, sealhulgas inimõiguste küsimus, on alati olnud kõnealuse raamistiku oluline osa ning sellega seoses on ellu viidud mitmeid algatusi. Peamine foorum idapartnerluse riikidega dialoogi pidamiseks on **JSK allkomiteed ja inimõigustealased dialoogid**¹. Partnerlus- ja koostöölepingud asendatakse tulevikus assotsieerimislepingutega, mille üle läbirääkimised praegu käivad. Peale selle on algatatud mitmeid dialooge, mille raames arutatakse justiits- ja siseküsimusi, näiteks **liikuvuspartnerlused** (mis on alates 2008. aastast sõlmitud Moldovaga ning 2009. aastast Gruusiaga), **viisadialoogid** Ukraina ja Moldovaga, ning nendes erinevates kontekstides sisse seatud vastavad struktuurid ja kohtumised.

Liikuvuspartnerlused on rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi kohane vahend ning sellest ajendatud. Need moodustavad kolmandate riikidega toimuva tõhustatud ja riigispetsiifilise dialoogi ja koostöö poliitikaraamistiku seadusliku rände, arengu ja rände ning ebaseadusliku rände vastu võitlemise, sealhulgas tagasivõtu vallas.

Viisadialoog on raamistik, mille abil käsitletakse viisavabaduse kehtestamiseni viivaid tingimusi, võimaldades lühiajalist viisavaba reisimist ELi ja asjaomase riigi vahel. See sõltub rea laia justiits- ja siseküsimuste ringi hõlmavate võrdlusnäitajate tõhusast rakendamisest partnerriigis pärast üksikasjaliku ja riigispetsiifilise kaheetapilise tegevuskava elluviimist. Praeguseks on EL esitanud sellised **viisavabaduse tegevuskavad** kahele idapartnerluse riigile, nimelt 2010. aasta novembris Ukrainale ja 2011. aasta jaanuaris Moldovale. Viisavabaduse tegevuskavades keskendutakse peamistele valdkondadele, nagu dokumentide turvalisus, piirihaldus ja rände juhtimine, varjupaigapoliitika, avalik kord ja julgeolek, sealhulgas võitlus organiseeritud kuritegevuse ja inimkaubanduse vastu, samuti asjakohastele välissuhetele ja põhiõigustele. Need kavad sisaldavad poliitikaraamistikku (õigusaktid ja kavandamine) käsitlevaid esmaseid kriteeriume ning konkreetsemaid võrdlusnäitajaid, mis hõlmavad asjakohaste meetmete tõhusat ja jätkusuutlikku rakendamist, et saavutada konkreetseid tulemusi kohapeal.

Konkreetne **JSK tegevuskava** lepiti ELi ja Ukraina vahel kokku 2001. aastal ning 2007. aastal vaadati see üle. Lisaks kohtuvad EL ja Ukraina igal aastal ministrite tasandil, et arutada JSK teemasid.

¹ EL töötas välja sihipärased ja täieõiguslikud inimõigustealased dialoogid mõne idapartnerluse riigiga (Armeenia, Gruusia, Moldova ja Valgevene). Aserbaidžaanil puhul käsitletakse inimõiguste küsimusi JSK ja inimõiguste ühise allkomitee raames, kusjuures inimõiguste teemalistele aruteludele pühendatakse terve päev. Ukraina puhul pühendatakse inimõigustele üks päev JSK allkomitee aruteludes alates 2011. aastast.

Ukrainaga toimub korrapäraselt kahepoolne poliitiline dialoog narkootikumide teemal. Armeenia, Moldova, Aserbaidžaaani ja Gruusiaga korraldas poliitilisi dialooge esmakordselt eesistujariik Poola.

Peale selle arendas EL mõne idapartnerluse riigiga konkreetseid lepingulisi suhteid JSK valdkonnas, sõlmides **tagasivõtu- ja viisalihtsustuslepingud** (Moldova, Gruusia ja Ukrainaga),² ning asutas nende lepingute alusel ühiskomiteed. 2011. aasta mais alustati Moldova ja Ukrainaga läbirääkimisi uute laiemapõhjaliste viisalihtsustuslepingute sõlmimiseks.

Valgevene osaleb idapartnerluse raames mitmepoolses tegevuses. Valgevene jaoks on koostamisel ühine üleminekukava. Lisaks on justiits- ja siseküsimused päevakorras mitmel piirkondliku tasandi foorumil, mis hõlmavad mõnda ELi ja idapartnerluse riiki või kõiki neid riike.

ELi ja idapartnerluse riikide vaheliste JSK valdkonnas kahepoolsel tasandil toimuva dialoogi ja koostöö erinevate raamistike analüüs paljastab **mitmetahulise pildi**, kus samu küsimusi arutatakse rohkem kui ühes raamistikus. Olukorra teeb keerulisemaks asjaolu, et mõned raamistikud on õiguslikult siduvat laadi (partnerlus- ja koostöölepingud, tagasivõtulepingud, viisalihtsustuslepingud) ning teised keskenduvad rohkem tegevusele (nt koostööplatvormid) või on erinevat poliitilist (ministrite tasandil toimuvad dialoogid) ja operatiivset (liikivuspartnerlused, viisadialoog ja selle tegevuskava) laadi. Mõned hõlmavad ainult osa JSK tegevuskavast (liikivuspartnerlused) ning teised on osa laiemast dialoogi struktuurist (JSK allkomiteed).

2. OLEMASOLEVAD RAAMISTIKUD DIALOOGIDE PIDAMISEKS JA KOOSTÖÖ TEGEMISEKS PIIRKONDLIKUL JA MITMEPOOLSEL TASANDIL

Mitmed piirkondlikud foorumid, kus saavad kokku ELi liikmesriigid ja idapartnerid, on teabe ja parimate tavade vahetamise ning konkreetsete piiriüleste algatuste elluviimise platvormideks. Kuid nende **teemad** ja **geograafiline ulatus** kattuvad mõningal määral.

Rändeküsimustes on arvukalt protsesse, kus osalevad nii EL kui ka idapartnerluse riigid. Üks selline protsess, mis hõlmab kõiki idapartnerluse riike ja mõnda ELi liikmesriiki, on 2001. aastal loodud **Söderköpingi protsess**, mille eesmärk on jagada mõne ELi riigi ja algselt Moldova, Ukraina ja Valgevene ning hiljem ka Armeenia, Aserbaidžaaani ja Gruusia vahel kogemusi varjupaiga, rahvusvahelise kaitse, rände ja piirihalduse küsimustes.

Kõik idapartnerluse riigid osalevad ka **Praha protsessis (rändepartnerluste loomine)**, mis koondab samuti ELi liikmesriigid, Ida-Euroopa ja Kagu-Euroopa riigid ning Kesk-Aasia riigid. Protsessi eesmärk on tugevdada osalevate riikide koostööd rände juhtimise valdkonnas kõigis selle erinevates aspektides. 3.–4. novembril 2011 toimub Poznańis kõrgetasemeline ministrite konverents, kus osalevad riigid võtavad eeldatavalt vastu tegevuskava.

² Allkirjastatud vastavalt 10. oktoobril 2007, 22. novembril 2010 ja 18. juunil 2007. Komisjon on volitatud pidama Valgevenega läbirääkimisi samade lepingute üle ning esitab peatselt ettepaneku selliste volituste saamiseks seoses Aserbaidžaaani ja Armeeniaga.

Budapesti protsess on konsultatsioonifoorum, mis hõlmab ELi liikmesriike, Ida-Euroopa ja Kagu-Euroopa riike ning Kesk-Aasia riike, samuti USA-d, Kanadat ja Austraaliat. Selle peamine eesmärk on vahetada teavet ja kogemusi seadusliku ja ebaseadusliku rände, varjupaiga, viisade, piirihalduse ja inimkaubanduse ning rändajate salaja üle piiri toimetamise, tagasivõtu ja tagasipöördumise küsimuste käsitlemisel.

Rahvusvahelise kuritegevuse vastu võitlemine on üks teema, mida arutati **Musta mere sünergia** kontekstis. Sünergia eesmärk on tugevdada koostööd Musta mere piirkonna riikide vahel. Üks idapartneritest – nimelt Moldova – osaleb **Kagu-Euroopa koostööalgatuse rahvusvahelise kuritegevuse vastase võitluse piirkondliku keskuse** töös. Keskus on piirkondlik organisatsioon, mis ühendab 13 Kagu-Euroopa riigi politsei- ja tolliasutusi. Keskuse kaudu toetatakse riiklikke ja õiguskaitseasutusi teabe jagamise, teadmiste arendamise, ühise planeerimise ja ühistegevuse kaudu rahvusvahelise kuritegevuse valdkonnas.

Idapartnerluse raames on loodud mitu **mitmepoolset platvormi**. Kolm platvormi – **demokraatia, hea valitsemistava ja stabiilsus** (1. platvorm), **majandusintegratsioon ja lähenemine ELi poliitikale** (2. platvorm) ning **inimestevahelised kohtaktid** (4. platvorm) – käsitlevad mõningaid justiits- ja siseküsimuste valdkonna teemasid. 1. platvormi raames on loodud kolm sihtotstarbelist töörühma: integreeritud piirihalduse töörühm, korrupsiooni vastu võitlemise töörühm ning kohtute parema toimimise töörühm.

Integreeritud piirihalduse töörühm võimaldab idapartnerluse riikidel ja ELi liikmesriikidel vahetada kogemusi ja anda aru edusammudest, mis on tehtud integreeritud piirihalduse strateegiate ja tegevuskavade rakendamiseks. See töörühm tagab, et koolitustegevus toimub integreeritud piirihalduse suhtes võetud strateegilise ja programmipõhise lähenemisviisi kohaselt ning on nõuetekohaselt diferentseeritud, tuginedes iga partneri poolt integreeritud piirihalduse strateegia arendamisel tehtud edusammudele. Piirihalduse tavade parandamisele kaasaitamiseks on töörühm samuti toetanud meetmeid mõõtmaks, kui rahul on üldsus piirikontrollide toimimisega idapartnerluse riikides.

Korrupsiooni vastu võitlemise töörühma eesmärk on hõlbustada aususe suurendamise ning korrupsiooni tõkestamise ja selle eest kohtu alla andmise küsimustes teabe ja parimate tavade vahetamist idapartnerluse riikides mitmepoolse lähenemisviisi alusel ning eesmärgiga edendada rahvusvahelisel tasandil võetud kohustuste, eelkõige Euroopa Nõukogu ja ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni raames ette nähtud kohustuste paremat elluviimist. Osalejate hulka kuuluvad idapartnerluse riigid, liikmesriigid, ELi institutsioonid, Euroopa Nõukogu ja kodanikuühiskonna esindajad. Euroopa Komisjon rahastatud inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte edendamise rahastamisvahend, mida rakendab Euroopa Nõukogu, hõlmab ühe koostöövaldkonnana korrupsioonivastast võitlust.

Kohtute parema toimimise töörühm loodi Euroopa Nõukogu abiga idapartnerluse mitmepoolses raamistikus, et tegeleda nende vajadustega. Töörühm ja selle konkreetne tegevus hõlbustab teabe ja parimate tavade vahetamist tõhusa õigusemõistmise valdkonnas eesmärgiga edendada rahvusvaheliste, eelkõige asjakohastes Euroopa Nõukogu ja ÜRO konventsioonides sõnastatud standardite järgimist partnerriikides.